

Nr 92.

Av herr **Bärg** i Katrineholm **m. fl.**, om anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande.

I sitt förslag om understödjande av undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande (statsverkspropositionen, åttonde huvudtiteln, punkt 247) har Kungl. Maj:t upptagit ett extra anslag av 71,500 kronor och ett extra reservationsanslag å 27,000 kronor. Skolöverstyrelsen hade för ändamålet begärt resp. 141,000 kronor och 60,000 kronor eller sammanlagt 201,000 kronor. Anslag till två av Skolöverstyrelsen ifrågasatta kurser under 1924 med sammanlagt 62,000 kronor anser sig statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ej kunna tillstyrka redan av det skäl, att han inte kunnat förorda avlåtande om förslag till understöd åt dessa kurser vid föregående års riksdag. Några förhöjningar utöver föregående års belopp av anslagen till övriga i samma punkt upptagna ändamål synas honom inte kunna komma i fråga under nuvarande statsfinansiella situation, ehuru han finner dem i och för sig värda beaktande.

Vi äro väl medvetna om nödvändigheten av att den allra största återhållsamhet iakttages vid beslutandet av statsutgifter även för de mest behjärtansvärda ändamål. Men fall kunna inträffa, då indragandet av understöd för visst socialt arbete kan leda till skador, som inte stå i rimligt förhållande till den gjorda ekonomiska besparingen. Ett sådant fall synes oss föreligga, om de här ifrågavarande fortbildnings- och utbildningskurserna omöjliggöras år efter år.

Trots alla olika uppfattningar om bästa medlet att höja folknykterheten har enighet dock alltid varit rådande om nödvändigheten av objektiv och vederhäftig upplysning i nykterhetsfrågan. Genom godkännande av Kungl. Maj:ts förslag vid 1919 års lagtima riksdag till en genomgripande omläggning av Centralförbundets för nykterhetsundervisning sommarkurser för lärare och till

organiserandet av allmänna utbildningskurser för studie- och ungdomsledare fick riksdagen till stånd en mönstergill anordning för en sådan till vida kretsar nående upplysningsverksamhet. Den sociala fortbildningskursen för lärare, folkskoleinspektörer, militära befattningshavare m. fl. lämnade årligen ett hundratal personer i lärarställning på olika områden tillträde till en sådan fullt objektiv, grundlig upplysning i alkoholspörsmålet och därmed sammanhängande sociala, hygieniska och ekonomiska frågor. Den allmänna utbildningskursen för studieledare och ungdomsledare, präster och predikanter m. fl. öppnade samma möjlighet för ett femtiotal personer, huvudsakligen deltagare i de stora nykterhetsföreningarnas allmänna folkbildnings- och ungdomsarbete, låt vara att deras kurs inte pågick mer än ett par veckor eller halva den tid den sociala kursen för lärare tog i anspråk. Landsting, kommuner och folkföreningar ha ständigt visat sig uppskatta värdet av dessa kurser och med stor beredvillighet ställt till förfogande de medel, som utöver statsanslaget varit behöfliga för att sätta därtill skickade lärare och ledare i tillfälle att besöka kurserna.

Den moraliska förvildning i förening med hemfallande åt dryckenskap, som mångenstädes blivit en följd av det med världskriget kommande eländet, borde snarast mana till ivrigare verksamhet för folknykterhetens höjande. Under sådana förhållanden kan det inte anses vara lämpligt, att staten indrager anslag, som redan förut prövats nödiga, och sätter på spel redan vunnna värden genom upplösandet av upplysningsorgan, som visat sig synnerligen verksamma för fyllandet av sin uppgift.

Då det gäller höjandet av anslagsposter utöver de gamla beloppen, ligger naturligtvis saken annorlunda till, än då det endast är fråga om bibehållandet av redan förut prövade och fastställda anslagsbelopp. Visserligen finna vi det beklagligt, att Kungl. Maj:t ej ansett sig kunna upptaga till prövning de av Skolöverstyrelsen föreslagna förhöjningarna men finna det utsiktslöst att under nu rådande statsfinansiella läge söka förmå riksdagen till någon avsevärdare förändring i Kungl. Maj:ts förslag beträffande dessa anslagsposter.

Det är endast på en punkt vi vilja ifrågasätta någon förhöjning, och detta därför att Kungl. Maj:t själv i ett alldeles likartat fall ansett sig kunna och böra frångå den annars med full rätt följda principen att inte föreslå höjning av några anslag. Det fria och frivilliga folkbildningsarbetet är en god hjälp i kampen mot rusdrycksbruket, och därför måste det vara ett önskemål för alla nykterhetsvänner, att denna verksamhet främjas. Av de folkbildningsorganisationer, som utföra det mest omfattande arbetet på detta område, ha de båda största, Arbetarnas bildningsförbund och Godtemplarorden, de senaste åren på

grund av sin verksamhets starka utveckling haft stora svårigheter att kämpa emot vid hopbringandet av nödiga medel till bestridande av sina administrations- och organisationskostnader. Skolöverstyrelsen har nu liksom vid ett föregående tillfälle föreslagit samma höjning i dessa folkföreningars anslag, i år från 12,000 till 20,000 kronor för vardera. Skolöverstyrelsen hänvisar till att Godtemplarordens administrations- och organisationskostnader för sitt allmänna folkbildningsarbete under året 1921—1922 belöpt sig på 60,000 kronor och tillstyrker med hänsyn härtill och med hänvisning till sitt förslag beträffande Arbetarnes bildningsförbunds anslag den nämnda förhöjningen. Kungl. Maj:t har emellertid på grund av de statsfinansiella svårigheterna ej ansett sig kunna förorda högre anslag till Arbetarnes bildningsförbund än 15,000 kronor, och därför finna vi oss nödsakade att stanna vid motsvarande förslag för Godtemplarordens vidkommande, varför vi föreslå ett anslag till Sveriges storloge av I. O. G. T. på 21,000 kronor, varav 15,000 kronor för dess studieverksamhet och 6,000 kronor för dess ungdomsverksamhet.

Med stöd av vad vi sålunda anfört, hemställa vi, att riksdagen måtte besluta att

till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande anvisa för budgetåret 1923—1924:

dels ett extra anslag av 136,500 kronor, att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå till nedan angivna ändamål med högst följande belopp:

till främjande av Centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet ..	kronor 20,000
„ underhåll och skötsel av Centralförbundets för nykterhetsundervisning bibliotek	„ 1,000
„ anordnande under 1924 av en social fortbildningskurs för lärare, folkskoleinspektörer m. fl.	„ 42,000
„ anordnande under år 1924 av en allmän utbildningskurs för studie- och ungdomsledare m. fl.	„ 20,000
„ främjande av Sveriges storloges av I. O. G. T. studie- och ungdomsverksamhet	„ 21,000
„ främjande av Sveriges blåbandsförenings studie- och ungdomsverksamhet ..	„ 6,000

till främjande av Nationaltemplarordens studie- och ungdomsverksamhet	kronor	7,500
„ främjande av nykterhetsföreningen Vita bandets studie- och ungdomsverksamhet	„	3,000
„ främjande av nykterhetsorden Verdandis studie- och ungdomsverksamhet ..	„	3,000
„ främjande av Sveriges studerande ungdoms helynkterhetsförbunds verksamhet	„	6,000
„ främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet	„	4,500
„ understöd för utgivande av en tidskrift för undervisnings- och upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande	„	2,500
<i>dels ock till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa, ett extra reservationsanslag å 27,000 kronor.</i>		

Stockholm den 21 januari 1923.

<i>A. J. Bårg.</i>	<i>Aug. Sävström.</i>	<i>Adolv Olsson.</i>
<i>Gottfrid Karlsson.</i>	<i>Julius Hedvall.</i>	<i>Agda Östlund.</i>
